

Arkivpodden

Transkribering av Samhällsviktig information

Medverkande: Karin Åström Iko och Marie Lennersand. Produktion och musik: Copyfabriken. Musiken kommer från DayFox via Pixabay och är ”royalty free”.

[Musik]

Marie Lennersand (Marie): Vår vardag bygger på ett ständigt utbyte av information, inte bara det uppenbara med fungerande telefon, uppkoppling, avisering om när bussen är sen, tillgång till Swish när barnen behöver pengar. Vi märker direkt när något system rubbas eller slutar fungera. Det skapar snabbt irritation och problem i vår vardag och på våra jobb.

Men det är ju inte bara vår vardag som är sårbar, utan hela samhället. Det krävs inte att så mycket plockas bort för att det ska uppstå stora störningar. Vad händer om inte sjukvården har tillgång till journaler? Om du inte kan bevisa att du äger ditt hus? Och vad händer om de som ska reparera en väg inte kan titta på ritningarna? Allt det här handlar om samhällsviktig information. Och det ska vi prata om idag. Och med mig har jag Riksarkivarie Karin Åström Iko.

Karin Åström Iko (Karin): Hej Marie! Jag ser verkligen fram emot det här väldigt viktiga samtalet om samhällsviktig information.

Marie: Jag heter då Marie Lennersand och jag är säkerhetschef på Riksarkivet. Jag är också ett förflutet som historiker och chef inom arkivverksamheten på myndigheten. Riksarkivet som statlig arkivmyndighet, varför pratar vi så mycket om samhällsviktig information?

Karin: För det första så är det ju så att tillgång till autentisk information är en grund för vår demokrati. Det är ju vårt kärnuppdrag att säkerställa samhällets behov av en långsiktig informationsförsörjning som garanterar innehåll, sammanhang och äkthet.

Idag är det så att arkivlagstiftningen som skrevs för över 30 år sedan, den skrevs ju en tid då nästan all statlig verksamhet som vi skulle kunna definiera som samhällsviktiga funktioner utfördes av staten eller det offentliga. Idag ser det inte ut så. Då kan jag tycka att det är en del av

Riksarkivets jobb att lyfta fram att det är väldigt mycket information som faktisk bara försvinner.

Om man ska försöka ringa in det här begreppet samhällsviktig information så är det ju faktiskt information, oavsett vem som har producerat informationen. Är det staten, kommunen, regionen, civilsamhällets organisationer eller företag, så är det information som är nödvändig för att upprätthålla och också kanske återställa samhällskritiska funktioner både under fredstid men framförallt under kris, höjd beredskap och krig. Det kan inkludera verksamheter som sjukvård, energi- och vattenförsörjning, transporter och kommunikationer.

Det handlar också om information som krävs för att bygga upp och återställa samhällsviktiga funktioner efter kris eller allvarliga störningar. Det bygger också på MSB:s (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) ramar för samhällsviktig verksamhet.

Marie: Så samhällsviktig information blir information som uppkommer inom samhällsviktiga verksamheter helt enkelt?

Karin: Ja, men så kan man säga helt enkelt. Det var mycket bra sammanfattat av dig Marie.

I dagsläget ser det ut så att Riksarkivet reglerar genom våra föreskrifter det som hanteras inom staten. Om man då tänker sig att det har ju hänt så mycket i samhället som jag sa inledningsvis. Så mycket av verksamhet som hanterar samhällsviktiga funktioner idag inte hanteras av det offentliga utan av det privata. Då finns ju ingen reglering för det här som hanteras av privata aktörer.

Det finns ingen som tar emot. Det finns inget regelverk som säger att all den här informationen måste finnas kvar. Den kan bara försvinna.

När det gäller de kommunala verksamheter och verksamheter som drivs av regionerna så finns ju jättemycket samhällsviktig information och samhällsviktig verksamhet som bedrivs där. Men det är alltså 310 kommuner och regioner som hanterar det där. Var och en utifrån vad man själv anser. Det vi ser och oroas för är att det finns inget helhetsperspektiv på det här. Det finns ingen som har ett lite mer övergripande ansvar att hålla ihop att all den här informationen hålls ihop.

Om man tittar på arkivlagen som skrev för 30 år sedan så är det ju så att idag jobbar ju alla sektorer på ett helt annat sätt. Vi jobbade mycket mer stuprörmässigt men nu delas ju information mellan olika aktörer på ett helt annat sätt.

Och staten, kommunerna, regionerna, de civila aktörerna, civilsamhället är

ju beroende av att ha tillgång till information och dela information. Och då måste vi också hantera den här informationen på ett gemensamt sätt med ett helhetsperspektiv. Därför lyfter vi också fram att vi skulle behöva ha ett utökat uppdrag kring detta. Men just den samhällsviktiga informationen är ju helt nödvändig för att vi ska kunna driva verksamhet i händelse av kris eller krig men också återbygga den. Och då måste vi ju redan nu veta, vad är det här för information?

Marie: Ja, vi kanske ska titta på lite exempel på vad som finns och vad som händer om informationen är borta.

Jag har ett exempel, en flicka som ringde till Riksarkivet och fick prata med mig. Hon hade gått på en privat gymnasieskola och tagit studenten där som man gör. Sen hade hon tappat bort sitt betyg och nu ville hon få information ur arkiven så att hon skulle kunna få en betygskopia som hon skulle kunna använda.

Det var bara det att skolan hade gått i konkurs och den fanns ju inte kvar, så det fanns ju inget arkiv där. Och det verkade som att betygen var inte inlämnade någon annanstans.

När hon ringde till Riksarkivet så var det sista förhoppningen om att någon skulle kunna ha någonting. Och jag var ju tvungen att säga att nej, vi har inte sådant heller. Och det hon då sa till mig var så här, jaha men då är det ju som att jag aldrig har gått gymnasiet. Och ja, det blev ju konsekvensen för henne. Det fanns inga dokument som kunde styrka att hon hade gjort det.

Ett annat exempel på information som försvann på ett helt annat sätt var i den här cyberattacken mot datacentret som företaget Tietoevry hade.

Där fanns det ju en myndighet som förvarade bland annat sitt diarium hos dem. Den myndigheten heter Tandvårds- och Läkemedelsförmånsverket. Och den informationen, bland annat diariet, blev förstört. Och det här fick konsekvenser, bland annat så var det svårt att bestämma priser på läkemedel. Alltså informationen behövde verkligen finnas och användas. Och ja, utan den så fick det stora konsekvenser.

Och där är det ju så här, man kan ju fundera över alla möjliga olika sorters information där man kan se att det kan hända allvarliga saker om den är borta. Naturligtvis sådana här enkla exempel som hantering av kärnbränsle, inte så bra om det inte finns information om det. Men allt möjligt, patientjournaler, beslut om olika saker, till exempel bygglov. Eller domar från domstolar, eller nästan lite vad som helst.

Det är ju sådär att man inser att om det här försvinner så får det konsekvenser både i stort och smått.

Karin: Man kan ju också lägga till, tänker jag, när man pratar om samhällsviktig information och att det är så mycket som utförs av andra aktörer än det offentliga. Så lägger ju vi från Riksskiviet ingen synpunkt på att det skulle utföras av det offentliga. Utan det handlar ju om att vi ser att det blir väldigt stora informationsluckor kring detta. Och att det finns inget regelverk kring detta.

Marie: Ja, det här att gör man saker på ett annat sätt så får det ju följdverkningar. Till exempel i att information inte bevaras så som man kanske förutsätter att den gör.

Karin: Och där tänker jag att det finns, när vi pratar om de här frågorna i olika sammanhang så kan man också uppleva att det finns väldigt dålig kunskap. Det finns liksom mer än att man tror att informationen faktiskt ska finnas kvar. Men det finns faktiskt inget regelverk för det här.

Marie: Nej, och just den här överblicken eller helhetssynen där man säkerställer att det inte finns luckor. Eller där det är så att den reglering som finns säger att informationen ska finnas tillgänglig. Eller kanske under en viss tid, men inte långtidsbevaras.

Karin: Precis, så att i en sektor kanske informationen finns. Men den informationen är beroende av att det finns annan information i en annan sektor som kanske helt enkelt inte bevaras. Så därför är att få det här helhetsperspektivet så otroligt viktigt.

Marie: Men den här informationen vi pratar om, den är ju inte bara digital. Det är också papper, fotografier, ljudband, videoband. Det kan vara allt möjligt.

Karin: Ja, verkligen. Det är ju jätteviktigt att det finns regelverk och hantering kring hur den här informationen ska hanteras. Att den hanteras på rätt sätt. För papper kräver sin hantering, videoband sin hantering. Om de inte konverteras så kommer de att själv förstöra sig. Och alla de här digitala systemen vi har som vi är helt beroende för, de måste ju också hanteras och migreras långsiktigt. Så att det säkerställs att den här informationen faktiskt går att återanvända i framtiden.

Marie: Så slutsatsen man kan dra av allt det här är att om vi inte har tillgång till information så kan det få allvarliga konsekvenser. Om man ser utifrån säkerhetsläget i omvärlden med allt som händer så inser man ju att det finns risker där.

Sen har vi ju klimatförändringar. Pratar man arkiv, oavsett om det är papper eller vad det är så inser man ju att det här kan hända saker, kan bli problem. Och då är det väl vår skyldighet som Riksskiviet att lyfta den här frågan.

Karin: Ja, men verkligen. Och det tycker jag är viktigt att du säger, Marie. För att det är ju faktiskt så att man kan fundera på varför driver Riksskivert den här frågan om samhällsviktig information. Jag har faktiskt fått en av mina nordiska kollegor faktiskt. Och då har jag sagt så här, ja men jag ser ju faktiskt som Riksskivertarie att det här är faktiskt min skyldighet att driva och lyfta den här frågan. Därför att den har ju sådan enorm betydelse för hela samhällets funktionalitet. Både i fred men också i form av om vi hamnar i hot eller klimatkriser eller i en höjd beredskap.

Marie: Ja, men hur löser vi det här då? För det är ju inte bara ett problem, det måste ju finnas lösningar.

Karin: Ja, men visst är det så. Och man kan väl inledningsvis säga så här att just nu med det här höjda säkerhetspolitiska läget och det så upplever jag i alla fall att frågor kring hantering och tillgång till information har ju på något sätt aktualiserats. Och åkt lite högre upp på allas agenda faktiskt oavsett vad du har för position och var du sitter.

Så att det första är ju tänker jag att man måste erkänna att det är ett problem. Och jag kan väl börja se att det faktiskt är så. Och om man då börjar erkänna att det är ett problem och man börjar få upp ögonen för detta. Då ser man ju också att man börjar få en ökad förståelse för den här frågan och faktiskt också för frågans vikt.

Och under våren så gjorde vi en utredning. Vi fick ett regeringsuppdrag som vi svarade på och vi har rapporterat. Och där föreslår vi då ett antal saker som vi tycker att man borde göra.

Det ena är att man behöver få en skyldighet för alla som bedriver samhällsviktig verksamhet att bevara informationen som är nödvändig för att säkerställa samhällets grundläggande funktioner. Men också att Riksskivert bör och ges rätt att utfärda föreskrifter om hur information ska bevaras.

Och det ska vi naturligtvis inte göra helt isolerat utan det måste man göra i samarbete med beredskapsmyndigheter och andra för att identifiera skyddsåtgärder. Och sen så föreslår vi att vi vill få uppdrag att erbjuda förvaring av skyddsvärda handlingar. För det är ju också jätteviktigt, vad ska de här privata aktörerna göra med all sin data som ska bevaras. Och en sak som vi har lyft är ju att idag finns det faktiskt inga lokaler att evakuera om man snabbt skulle behöva göra det. Men det finns möjlighet för oss att erbjuda det.

Marie: Om det skulle hända någon stor kris med något arkiv.

Karin: Precis, och det behöver inte vara ur en höjd beredskap. Det kan ju vara en översvämning, en brand eller vad det är. Man snabbt måste evakuera. Då finns det inget sådant faktiskt.

Och vi har sagt att vi kan erbjuda det bland annat till våra nya lokaler som vi nu snart har färdigställt i Härnösand. Men en annan viktig del i det här som vi föreslår, det är ju också att digitalisera särskilt skyddsvärd information.

Men jag tror att det är också viktigt att säga att det inte är så att vi tror från Riksarkivets sida att vi ska sitta som oraklet i Delfi och göra långa lister på den här skyddsvärda informationen, att den ska hanteras sådär. Utan det här handlar ju faktiskt om att det här måste man göra tillsammans med de här olika aktörerna. Och vår roll blir lite grann att sätta ramverket och vägleda framåt om hur det här ska gå till och hur det ska göras.

Marie: Så de måste själva förstå att det här är viktigt och att de själva vinner på att göra det på något sätt?

Karin: Ja, men precis. Man kan väl ta kanske lite grann ett konkret exempel. Trafikverket, de har ju nu använt oss från Riksarkivets sida. För vi har ju möjligheter att erbjuda storskalig digitalisering uppe i vårt digitaliseringscentrum i Fränsta. Och där har vi nu digitaliserat, jag tror vi nästan är färdiga med plan- och profilritningar från Trafikverket. Och det här är ju ett jättegott exempel. För det första så är det ju jättebra för Trafikverket. För nu kan ju de också vittna om att nu kan de verkligen effektivisera sin egen handläggning och sin egen verksamhet. Men det betyder ju också att den här jätteviktiga, samhällsviktiga informationen faktiskt blir digitalt bevarat i en digital kopia. Som man kan också säkerställa att den finns kvar och har tillgång till. För tillgång till vägnätet är ju infrastruktur, det är ju jätteviktigt att vi har.

Marie: Men utöver det, vilken information är det som behöver digitaliseras i första hand? Man borde väl kunna hitta ganska många exempel. Riksarkivet har ju väldigt lång erfarenhet på det här området. Och som du sa, vi har ju vårt centrum uppe i Fränsta där man ju faktiskt gör det här med avancerade maskiner och hög kvalitet. Det är ju inte som en vanlig kopiator. Och vi själva på Riksarkivet håller ju på att digitalisera fastighetshandlingar. Men vi gör väl också det åt andra myndigheter, bland annat Trafikverket, som du sa.

Karin: Man kan också se den här digitaliseringen vi gör med de här fastighetshandlingarna, en av de viktigaste. Och det är ju utpekats som grunddata också, de här fastighetshandlingarna. Det handlar ju om ägande av fastighet. Det behöver vi ju veta när vi ska sälja, när vi ska göra en bouppteckning, hur kommunen ska bygga nya områden, bygga nya skolor. Så det här är ju verkligen grunddata. Den här informationen om de här fastigheterna, informationens värde är ju hur långsiktig som helst. Där kan

man ju faktiskt också dra paralleller till de allra äldsta dokumenten vi har i Riksarkivet. De medeltida breven handlar ju faktiskt väldigt, väldigt mycket om ägande. Och det har ju alltid varit väldigt viktigt och är väldigt viktigt. När vi tittar i andra krig så är det ju ofta så att det är just det här ägandet som kommer att vara väldigt viktigt när man ska uppbygga samhället igen. Vem äger de här fastigheterna? Vem äger de husen? Vem äger marken? Så just det här ägandet till fastighetshandlingarna är jätteviktigt. Och vi är ju väldigt glada att vi fick medel så att vi har lyckats kunna digitalisera de här handlingarna. Och det pågår ju ett jättestort projekt kring det.

Men om man ska säga något så här generellt så kan man ju säga att det som är viktigast att digitalisera ur vårt perspektiv i Riksarkivet, det är ju uppgifter som har med ägande och användning av fastigheter, medborgarskap och rättsskipning som är jätteviktiga. Men också det som vi skulle kalla som något allmänt kulturarv också.

Marie: Ja, för sådant har vi ganska mycket i arkiven från medeltiden och framåt.

Karin: Ja, och vi ska inte heller glömma bort att vi har ju i vår digitala forskarsal så ligger ju tillgängligt nu runt 75 miljoner digitala bilder just på det som är jätteviktigt ur ett kulturarvsperspektiv, men också är samhällsviktig information som bouppteckningar och kyrkböcker och annat.

Marie: Ja, för där har ju faktiskt Riksarkivet gjort ganska mycket redan på den tiden man mikrofilmade. Så vi ville ju ha kopior att kunna använda på olika sätt men också av skyddsskäl så att det var bevarat. Så där har vi ju en del att bygga på.

Karin: För när man pratar om det här med vad man ska digitalisera så handlar det ju ena saker om vad som är samhällsviktigt men om man identifierar det som samhällsviktigt så finns det ju också många olika parametrar. Det är inte bara det att det är samhällsviktigt här och nu utan det har ju oftast andra värden också som ett värde för att det utgör ett jätteviktigt kulturarv och för att det har ett historiskt värde långsiktigt.

Marie: Men om man börjar fundera på vad som finns i arkiven så inser man att det finns ju väldigt många olika saker som skulle ställa till enorma problem om det försvann. Du sa handlingar om medborgarskap men det finns ju allt möjligt. Var man har bedrivit miljöfarlig verksamhet, olika polisarkiv, domstolsarkiv, prejudicerande domar. Man skulle kunna göra en rätt lång lista.

Karin: Verkligen.

Marie: Och då tänker man ju så här, det här måste ju finnas.

Är det i myndigheternas arkiv så är det ju skyddat på ett annat sätt. Men det är ju väldigt mycket som inte är det nu för tiden. Men allt det här vi har pratat om och de här åtgärderna, det låter som att det kan komma att kosta väldigt mycket pengar.

Karin: Ja, det kan man ju tycka. Men man kan också ställa sig frågan, vad skulle hända om man inte gjorde det? Vem skulle då bära den här kostnaden? Ska den enskilda medborgaren betala kostnaden för att den inte kan bevisa att den har gått i den här skolan eller har den här sjukdomen eller äger den här fastigheten? Eller är det så att andra institutioner ska bära kostnaden för att man inte vet var vi har grävt ner vår fiber eller vi vet inte hur annan infrastruktur fungerar. Så man måste ju jämföra det. Vilken kostnad är vi beredda att ta? Och i mångt och mycket av det när man identifierar vad som är den här samhällsviktiga informationen om man gör det här som jag nämnde med Trafikverket, så kan man ju också se synergier mellan att effektivisera sin egen handläggning och sina ärenden i sin verksamhet till att också säkerställa att vi har en digital kopia som vi kan använda som är samhällsviktig.

Marie: Precis, så det här behöver inte bara bli kostnader. Man kan tjäna på det, inte minst genom att man kan arbeta bättre, effektivisera och sådär. Men det låter ju bra, men vad är då invändningarna mot förslagen? De är lite kontroversiella, inte sant?

Karin: Ja, det är klart att, och det har ju funnits diskussioner och debatter jättemycket om bland annat friskolor och hälso- och sjukvård och hur det ska regleras. Och det är klart att det är svårt att reglera, och är en känslig politisk fråga bland annat, hur ska man reglera, vad ska enskilda företag och organisationer ha för skyldighet att bevara information långsiktigt och vem ska stå för kostnaderna? Det är klart att det är svårt, men alldeles i våras så kom det en utredning som heter *Offentlighetsprincipen eller insynslag* (SOU 2024:28). En utredning som handlade om friskolor med olika förslag.

Och det vi från Riksarkivets sida, när vi pratade om det här, är ju inte ute efter att Tryckfrihetsförordningen ska gälla. Utan det viktigaste för oss är ju att informationen bevaras och att vi har åtkomst i den, både här och nu, men också in i framtiden.

Så det är klart att det kommer krävas en hel del utredande och kreativitet kring att hitta en bra form för det här. Men jag tror inte att det är omöjligt. Det handlar om vilja.

Marie: Precis. För det där är väl någonting, både att man lägger en kostnad på ett privat företag, men det pratas väl en del om affärshemligheter som inte får komma ut och sådant där. Men det är ju inte det vi är ute efter.

Karin: Nej, verkligen inte. Vi är ju bara ute efter att den här jätteviktiga

informationen faktiskt bevaras ur ett medborgarperspektiv, men också ur ett brett samhällsperspektiv.

Marie: Men om vi tänker oss att vi inte gör någonting alls, vad blir riskerna då? Om vi fortsätter som vi har gjort, eller som vi gör nu hittills?

Karin: Ja, men då är det faktiskt så att om vi inte gör någonting, utan vi bara låter det vara och så blundar och tycker att det blir för dyrt, eller vi tycker att det blir för krångligt, då kommer det att vara så att först kommer vi att få ganska stora informationsförluster. Just för att sådan information som tidigare reglerades och gjordes av det offentliga görs av privata aktörer.

Det gör att i dagsläget så har de ingen skyldighet att bevara. Alltså kommer informationen inte att finnas kvar. Vi kommer inte kunna gå tillbaka till den. Det andra är det då händer en samhällskris, det behöver ju inte bli höjd beredskap. Det kan ju vara översvämning, brand, vad som helst. Då kommer vi inte att kunna hitta den här informationen. Och då kan man ju faktiskt bara fantisera om vad som skulle kunna hända.

Marie: Och det här är ju inte någonting som bara Riksarkivet säger, men riskerna med just om det blir krig eller allvarliga kriser. Det här har ju också regeringen och till exempel Försvarsberedningen lyft fram i ett antal olika rapporter. Försvarsberedningen, de kom ju med den här rapporten *Kraftsamlings* för snart ett år sedan. Då pratar de ju om vikten av att skydda Sveriges digitala tillgångar så att de inte förstörs, manipuleras, råkar i angripares händer. Och i det sammanhanget så nämner man ju den digitala infrastrukturen för samhällsviktiga funktioner särskilt. Och det är där vi ju menar att här kommer bevarandet in.

Karin: Precis. Och man kan också se, det finns ju massor med annan reglering och vi har en nationell digital infrastruktur i Sverige som heter ENA. Men allting handlar ju väldigt mycket om att det bara handlar om det här bevarandet här och nu, inte det långsiktiga bevarandet och säkerställandet. Och det är det vi verkligen är ute efter och det är där vi är som expertmyndighet. Det är där vi kan bidra med vår kompetens kring de här frågorna.

Marie: Ja för det här med lite långsiktigt, vi har ju faktiskt exempel som vi borde nämna där. Förra året var det ju en väldigt allvarlig, det här vägraset i Stenungsund när E6-an helt plötsligt ramlade, ja rasade ner. Och för oss på Riksarkivet så fick ju det här faktiskt följderna. Inom ett par dagar så ringde de och ville titta på vägritningar. Och de ritningarna var ju inte nya, för den där vägen byggdes, jag vet inte när, men ja, inte igår. Så det är ju ett exempel på att det blev kritiskt att få tillgång till information om något så samhällsviktigt som en väg. Och eftersom vi hade det hos oss så var inte det något problem.

Karin: Nej men jag tycker att det är väl ett ganska gott exempel. Jag kan väl säga att när det är frid och fröjd och allting rullar på som vanligt då reflekterar vi nog väldigt lite i vårt samhälle just om tillgång till informationen. Jag tänker ur ett medborgarperspektiv. Det är ju lätt att alltid tänka att det där finns ju på Skatteverket eller det där finns på Försäkringskassan eller det där finns hos min kommun. Det är ju först när jag behöver informationen, när jag känner att jag måste ha den här för att jag ska verifiera någonting eller vill veta någonting. Då ställs det på sin spets och det är då man kan börja reflektera och känna att Gud, den här finns inte.

Marie: Och man kan inte vänta heller. MSB ordnar ju den här beredskapsveckan och årets tema var ju *Sätt igång*. Vi på Rikssarkivet tycker att vi gör det. Vi sätter igång.

Karin: Precis. Verkligen. Och när vi träffar andra aktörer i samhället så brukar vi också lyfta det där och man kan ju också vända sig till oss och det har ju du också märkt Marie att man tänker att nu kommer Rikssarkivet att ha svar på alla frågor. Vi kommer lägga fram stora lister om hur allt ska gå till. Det handlar ju verkligen om att alla måste ta sitt eget ansvar och att alla måste själva bidra. Det finns inga quick fix i de här frågorna.

Marie: Nej, precis. Mycket handlar ju om att man ska veta vad man har för någonting som är samhällsviktigt, både samhällsviktig verksamhet och samhällsviktig information. Och ha en beredskap för att hantera det.

Karin: Och som vi nämnde tidigare här, det finns ju också så att man redan har pekat ut särskilt viktig information genom att peka ut det som vi kallar grunddata, de här fastighetshandlingarna som ett exempel. Det finns ju på olika nivåer har man sagt att viss information är viktigare. Det finns ju redan ansatser till detta redan nu. Så det är inte så att vi börjar från noll. Ibland brukar jag få höra invändningar mot det här. Hur ska man veta vad som är samhällsviktig information? Då brukar jag säga att Rikssarkivet utfärdar ju redan idag föreskrifter kring hur man ska hantera vad som man får gallra och inte gallra som myndighet. Så redan idag gör vi ju en värdering av informationen hos statliga myndigheter. Så det blir bara en ny dimension på det genom att lägga på det här samhällsviktigt.

Marie: Och det här med grunddata, det är ju ett begrepp som finns. Det finns ju en beredskapssektor som heter det. Men det är ju en mer begränsad mängd information. Samhällsviktig information är ju mycket större.

Karin: Oh ja.

Marie: Ja, men om vi ser framåt fem år, vad har hänt då?

Karin: Jag är ju en optimistisk person. Så jag tänker att om fem år så har vi

fått ett ramverk. Vi har fått ett visst regelverk och Riksskivert har fått mera muskler för att föreskriva. Vi kanske har fått till viss del en ny lagstiftning. Jag tror inte att allt är på plats för det här är otroligt komplext. Framförallt när det gäller de här privata aktörerna. Men jag tror att vi har kommit en bra bit på vägen. Och framför allt så tror jag att vi har fått ökad kunskap, ökad medvetenhet. Och har då också mycket bättre koll på vad som är samhällsviktig information. Än vad vi har idag.

Marie: Och andra aktörer, vad tycker vi de ska göra? För det är ju inte bara vi som ska jobba här.

Karin: Nej, det är klart att vi måste jobba tillsammans med en massa andra aktörer. Både andra statliga myndigheter, de som är utsedda som beredskapsmyndigheter. Civilsamhället, kommuner och regioner. Men det är ju så att regeringen tillsatte ett kulturskyddsråd som drog igång sin verksamhet här i våras. Så jag sitter med där och du Marie sitter med i deras beredningsgrupp. Så att där finns det ju också en plattform för att arbeta kring att sätta ramar och ge råd och anvisningar. Så det tänker jag också är en ansats framåt.

Marie: Och vad gör Riksskivert just nu i den här frågan?

Karin: Det är ju så att vi för ju en...först för vi en dialog i de här olika nätverken vi har i kulturskyddsrådet. Tillsammans med andra statliga myndigheter. Vi pratar också med de enskilda arkiven genom vårt samarbetsråd för enskilda arkiv. Pratar vi om de här frågorna och vikten kring samhällsviktig information och hur vi ska jobba tillsammans och så vidare. Men vi har ju också en dialog med vårt departement. Vi har lyft fram och lyfter fram att vi skulle jättegärna vilja ha ett uppdrag att jobba vidare med den här samhällsviktiga informationen. Och hitta vägar framåt kring att hitta ett bra ramverk kring det. Men oavsett om vi inte får något uppdrag så anser jag att det här är en så otroligt viktig fråga för samhället. Så den här frågan måste vi från Riksskiverts sida fortsätta att arbeta vidare på. Oavsett om vi får uppdrag eller pengar för att driva frågan.

Marie: Precis, för det handlar ju både om att öka beredskapen för att skydda vårt samhälle men också att den där flickan jag pratade med i telefon som inte hade något gymnasiebetyg. Hon ska inte behöva råka ut för det. Så det är ju både i det stora och det lilla det här handlar om.

Karin: Ja men det är verkligen helt sant. Och det handlar ju också om den enskilda individen men det handlar också om samhället. Det handlar ju faktiskt om att säkerställa att man om hundra år ska kunna titta tillbaka till den här tiden och förstå faktiskt vad som hände. Och man ska också kunna svara på den här frågan som vi brukar säga. Hur vet vi att vi vet?

Marie: Precis, det är ju grunden för vad vi gör på Riksarkivet. Ja, men då har vi fått veta väldigt mycket om hur Riksarkivet jobbar med samhällsviktig information. En väldigt angelägen fråga för oss just nu. Och vi som har pratat är ju då jag, Marie Lennerstrand som är säkerhetschef på Riksarkivet och Karin Åström Iko som är riksarkivarie. Tack Karin.

Karin: Tack Marie.

[Musik]